

9. RECHT OP GEZINSHERENIGING

9.1. INLEIDING

Gezinshereniging⁷⁰ is een specifiek en zeer belangrijk recht voor vluchtelingen en subsidiair beschermde. Daarom voorziet de wet ook gunstiger bepalingen voor deze groep.

Wie bij de vlucht uit het herkomstland zijn of haar gezin moest achterlaten, heeft met gezinshereniging een mogelijkheid om het gezin weer bij elkaar te krijgen. De vluchteling mag zijn of haar echtgenoot en minderjarige kinderen laten overkomen. Heel vaak kan een vluchteling zich pas echt goed op integratie toeleggen als hij of zij zich geen zorgen meer hoeft te maken om degenen die achterbleven.

In tegenstelling tot vreemdelingen die geen erkenning als vluchteling of subsidiair beschermde hebben, **moet een vluchteling niet voldoen aan alle strengere voorwaarden** die de wet van 8-07-2011 voor gezinshereniging oplegde. **Tenminste als** de aanvraag tot gezinshereniging binnen het jaar na zijn/haar erkenning ingediend wordt (en de visakosten betaald zijn). Ook moet de (huwelijks) band met de gezinsleden al bestaan vóór zijn of haar aankomst in België. De vluchteling moet dus geen bewijs van voldoende, stabiele en regelmatige bestaansmiddelen, van voldoende huisvesting voor het gezin, en een ziekteverzekering voorleggen. Hij moet alleen bewijzen dat hijzelf een ziekteverzekering heeft.

Daarnaast is de praktijk van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) voor gezinshereniging met erkende vluchtelingen ook soepeler voor wat betreft bewijsstukken en behandelingstermijn. De behandeling kan sneller gaan, maar dit is niet altijd het geval

Als de aanvraag voor de gunstmaatregel voor vluchtelingen niet binnen het jaar na erkenning gebeurd is, vervalt deze bijzondere maatregel. Het is belangrijk gezinshereniging zo snel mogelijk aan te kaarten bij de betrokken vluchtelingen.

9.2. PROBLEMEN

- Doordat er zoveel tijd en geld besteed moet worden voordat de familieleden naar hier komen, **vergeet men dat de eigenlijke gezinshereniging (en bijhorende administratieve rompslomp) pas na aankomst begint.** Terwijl men denkt dat de problemen voorbij zijn, ontdekt men de onderlinge vervreemding, de andere rol die elk van de partners tijdens de afwezigheid van de andere hebben moeten opnemen. Lang niet altijd wordt er verteld hoe men de afgelopen periode heeft beleefd en wat men heeft meegemaakt om de ander niet te kwetsen. Om samen weer de draad op te pikken is er tijd en veel geduld nodig. Erover praten voor de aankomst van andere gezinsleden kan ook helpen.
- Toch is het **voor een vluchteling financieel en emotioneel niet zo evident in het eerste jaar** om én zijn gezin in het vluchtelingenkamp of land van origine financieel te ondersteunen én de reis te organiseren én ondertussen ook een thuis voor te bereiden voor als ze aankomen.

70 kruispuntmi.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/gezinshereniging

Als de behandeling van de visa-aanvraag te lang duurt moet menig persoon zijn partner ginder overtuigen dat het probleem niet bij hem of haar ligt en dat er alles aan gedaan wordt om de procedure zo snel mogelijk te laten verlopen.

- **De overgang na aankomst is financieel even moeilijk.** Het duurt even voor het leefloon is aangepast, de kinderbijslag in orde is en de kinderen en jongeren hun weg naar en in school hebben gevonden. Hopelijk is ook het vinden van een aangepaste woning achter de rug en moeten ze de eerste weken niet met z'n vijven leven in een kleine studio. Want mensen die een sociale woning toegewezen kregen als alleenstaande krijgen te horen dat ze daar met hun gezin niet kunnen blijven wonen. Desnoods worden ze er uitgezet als ze niet zelf vertrekken. Maar op korte tijd een andere woning vinden, is niet evident.
- **Hoewel mensen in het kader van gezinshereniging een visum krijgen en zonder problemen binnen zijn gekomen, beslissen sommige gemeenten dat hun huwelijk toch niet op een 'wettelijke' manier is gebeurd** en zij hen niet als gehuwd koppel kunnen inschrijven zolang dit niet in orde is. Een erkend vluchteling mag echter geen contact opnemen met zijn land van herkomst. Een bevreemdende situatie als er uit die relatie drie kinderen in huis rondhuppelen.

De vrijwilligersgroep AZIZ (Zemst) deed ervaring op met dit probleem. Het religieus huwelijk in het land van herkomst van een koppel met vier kinderen werd niet als 'wettelijk' beschouwd in België. Na overleg op het gemeentehuis, heeft het koppel bij een notaris een 'Verklaring op eer ongehuwde staat' laten opmaken. Waarin staat dat *"ze nooit burgerlijk gehuwd waren en thans ook niet gehuwd noch wettelijk samenwonend zijn"*. Met deze verklaring hebben ze dan bij de dienst Burgerlijke stand een 'verklaring van wettelijke samenwoning' verkregen.

Erkenning als gehuwd of als wettelijk samenwonend paar is niet alleen emotioneel van belang, maar heeft ook fiscale gevolgen. Gehuwden en wettelijk samenwonenden genieten het voordeel van het huwelijksquotiënt. Feitelijk samenwonenden blijven hiervan verstoken.

9.3. TIPS

- **De aanvraag gezinshereniging moet gebeuren in het land waar de partner en/of de kinderen verblijven. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) in Brussel neemt de beslissing over de aanvraag. De ambassade levert het visum af op instructie van de DVZ.** Eventueel vraag je aan de dienst die zich in gezinshereniging gespecialiseerd heeft, een overzicht van documenten die moeten worden voorgelegd, zowel door de personen die willen overkomen als door de vluchteling in België. **Lees dit overzicht van te voren goed na** . Maak een lijstje en vink aan wat er al in orde is.
- **De plek waar de vluchtelingen in België de vereiste documenten kunnen aanvragen, verschilt naargelang het statuut van de nieuwkomer.** Als vluchteling erkend volgens de Conventie van Genève kan je aan het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) je getuigschriften van burgerlijke stand vragen, bijvoorbeeld akte van geboorte, huwelijksakte en echtscheidingsakte. Je

moet geen beroep meer doen op je herkomstland. Een subsidiair beschermde moet deze getuigschriften vragen aan de ambassade van zijn land van herkomst. Als deze echter niet terecht kan bij deze ambassade, kan ook hij zich ook richten tot het CGVS.

- Soms denkt men dat men in ‘Brussel’ wel begrip op zal kunnen brengen dat sommige documenten niet verkregen kunnen worden. **Uitzonderingen worden echter niet gemakkelijk toegestaan.** Zonder uitleg over waarom een bepaald document niet kan voorgelegd worden, lukt dat echt niet. **Help de vluchteling in dit geval goed uit te leggen waarom bepaalde papieren ontbreken.**
- Een **advocaat** is pas nodig als de aanvraag in eerste instantie afgewezen werd en er beroep moet aangetekend worden bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV).

9.4. SOCIALE KAART EN EXTRA INFO

Maak gebruik van de speciale diensten die veel ervaringen hebben met gezinshereniging. Kijk hiervoor ook op website van de sociale kaart

- **Rode Kruis Vlaanderen**, Motstraat 40, 2800 Mechelen Het Rode Kruis heeft bovendien een dienst ‘Tracing’ die helpt om gescheiden familieleden op te sporen⁷¹.
- **Caritas International**, sociale dienst, Liefdadigheidsstraat 43, 1210 Brussel⁷²
- **Sommige CAW’s** in de verschillende regio’s kunnen ook helpen bij vragen over gezinshereniging.
- Het **Belgisch Comité voor Hulp aan vluchtelingen (CBAR-BCHV)** verspreidde de brochure Gezinshereniging met erkende vluchtelingen in België. CBAR-BCHV verspreidde ook een film ‘Gescheiden’ van Sophie De Brabandere. Het geeft een vrijwilliger(sgroep) een goed zicht vanuit de verhalen wat er allemaal een rol speelt in dit proces.⁷³

9.5. INSPIRATIE VAN VRIJWILLIGERSGROEPEN

Op de website van Gastvrije Gemeente vind je initiatieven in de praktijk rond dit thema en andere thema’s waar vluchtelingen zich vragen bij kunnen stellen.⁷⁴

Als een vluchteling de nodige stappen wil zetten om de gezinshereniging te regelen zijn er verschillende onderwerpen waarin de vrijwilliger(sgroep) kan mee denken.

Vrijwilligers overleggen met betrokkene hoe de **financiën** gevonden kunnen worden voor de reis, de legalisatie en vertaalkosten voor de documenten, de paspoorten, de visakosten, medische onderzoeken en eventueel DNA-onderzoek.

71 Zie tracing.rodekruis.be/smartsite.net?id=PUB_GUID-89A9C29421284DA3AE90672DAB38D6BC

72 Zie caritas-int.be/nl/activity/family-reunification

73 Zie [cbar-bchv](https://cbar-bchv.be)

74 Zie gastvrijgemeente.be/initiatieven/coaching-van-een-gezinshereniging

- De meeste nieuwkomers hebben in het eerste jaar na erkenning weinig inkomsten: leefloon, artikel-60-job of interim job, werkloosheidsuitkering De achtergebleven gezinsleden vragen eerder geld dan dat ze zelf geld inbrengen, want vaak hebben ze in het land waar ze verblijven geen recht om te werken.
- Waar moet het geld vandaan komen? In Vlaanderen is er geen structurele voorziening voor een lening. In Brussel is er CREDAL, Coopérative de Crédit Alternatief⁷⁵
- De vluchteling kan proberen bij zijn OCMW, maar slechts weinig OCMW's zijn bereid een lening te geven. Een bank zal niet geneigd zijn om een lening te geven. Het project waarbij het CBAR-BCHV in het kader van een project 'gezinshereniging' met Europese subsidie leningen gaf, is voorbij.
- Lenen bij vrienden of kennissen is ook een mogelijkheid maar niet altijd zo evident. Mensen in het netwerk vanuit het land van herkomst zitten vaak in hetzelfde krappe financiële schuitje, met de nodige spanningen als het geld niet op tijd terug betaald wordt.
- Vrijwilligers kunnen ook samen met dit netwerk een benefiet organiseren om financieel bij te dragen, of geven soms financiële noodhulp.

Vrijwilligers luisteren naar de vluchteling als hij of zij over de **emotionele kanten** van langdurige scheiding en van gezinshereniging spreekt. Of zij snijden voorzichtig zelf aspecten aan.

- Maakt de vluchteling zich zorgen over de risico's die de gezinsleden in het buitenland lopen, of over hun fysieke en mentale gezondheid? Hoe zijn de leefomstandigheden? Gaan de kinderen er naar school? Is er een hechte band gebleven of is er een vervreemding onder de gezinsleden?
- Naarmate het gescheiden zijn van elkaar langer duurt, wordt hereniging ook moeilijker: man-vrouw, kinderen-ouders moeten weer wennen aan elkaar. De gezinsherenigers moeten wennen aan België. hoe ouder de kinderen bij aankomst, hoe moeilijker. Zijn ze in de puberteit? Hoe zal hun schoolloopbaan verlopen?

Tenslotte helpen vrijwilligers om een **woning** voor het gezin te vinden (zie hoofdstuk 3.2 voor alle problemen van dien) en huisraad te verzamelen.

Zij denken eraan dat kinderen, als de tijd van aankomst bekend is, tijdig in een **school** ingeschreven moeten worden.

Vrijwilligers zorgen voor een goed **onthaal** en blijven het gezin **helpen waar nodig** in respect voor het privé leven van het nieuw samengestelde gezin.

- Ze zorgen ervoor dat iemand (OCMW, CAW of andere) beschikbaar is om de vele aanvragen van het herenigd gezin voor huursubsidie, schooltoelage, wettelijke samenwoning van de partners (belangrijk voor de belastingen), enz. te begeleiden.

75 Zie credal.be